

d) A rajztanítás csak a 4. században jut érvényre, a festészet teljes kifejlődésével egyidejűleg. Főcélját Aristoteles helyesen abban jelöli meg, hogy a testek szépségének fölismerésében biztos pillantásra szorít. Szorosan összefüggött a gimnasztikával, amely mintegy a modelleket szolgáltatta. Arról, hogy hogyan folyt a tanítás, kevés adatunk van. Nagyjában bizonyos, hogy a geometrikus és nem a perspektivikus rajzolás uralkodott.

Az iskolai ünnepek közül főleg a museiák és a hermæák nevezetesek. Az elsőket a didaskaleionban a muzsák, az utóbbiakat a palástrában Hermes tiszteletére rendezték; mindkettő alkalmával a tanulók bemutatták addigi haladásukat. Ezeknél művészi nevelés szempontjából fontosabb az ifjuság foglalkoztatása az ünnepségeken általában. Itt ugyanis vagy iskolai képzettségükkel álltak elő, vagy — és ez utóbbi eset a jelentősebb — külön készültek az ünnepségre. Külön készület főleg a különböző versenyekhez volt szükséges. Mert az ifjuság részt vett a gimnasztikai, a zenei, a chorikus versenyeken és mindegyiken küzdött a díjakért. Minden alkalommal szélesbültek művészi ismeretei, de a haladnivágyás is nőtt bennük a mások tudásának tapasztalásakor.

*

Ez Lampsas könyvének vázlatos, száraz foglalata. A könyv sok forrástanulmánnyal készült, érdekes, gondos és kimerítő munka, amelyet szerzője nagy lelkiismeretességgel és ennél is nagyobb szeretettel írt meg. Kierzik minden fejezetéből. Ez a nagy szeretet lehet az oka, hogy néha az aprólékosságig jut el, (pl. a gyermekjátékok nevelő szerepénél) túlságosan részletez. De a kép, amelyet ad, megfelel céljának: megmutatja, hogyan lett az athéni nép művésznéppé, és minden polgár külön legalább is műkedvelővé.

Gálos Rezső.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE.

Zeitschrift für das Realschulwesen. (Bécs, 1906. 1—4. füzet.)

1. füzet. *Klein* egy nyomtatott íven behatóan ismerteti a németországi Marburgban 1904 nyarán modern filologusok részére tartott szünidei tanfolyamot; felsorolja és jellemzi az előadásokat, melyekből szerinte sokat tanulhattak a résztvevők, jóllehet ez az intézmény a külföldön való tartózkodást s az ottani tanfolyamokat nem pótolhatja. A jelzett időben a látogatók száma 230 volt, köztük 75 német, 68 angol, 7 francia, 13 amerikai, 2 magyar, 2 osztrák. «Nemi felvilágosítás és abstinencia» címmel *Kemény F.* szól hozzá polemik-

kusan ehhez a fontos és kényes kérdéshez, ismertette az Országos Közegészségi Egyesületben legutóbb megindult mozgalmat és az újabb szakirodalmat. Ezt egy-egy fizikai és matematikai értekezés követi. — 2. füzet. *Stefan* (Bécs) szóvá teszi azt a jellemrontó hatást, mellyel a házi feladatok iratása jár (visszaélések, hazudozás stb.) s a házi gyakorlatoknak törlését kívánja a modern nyelvi tanításban, úgy ahogy nagyjában nálunk van. *Neumann* (Bécs): «In der Heimat Shakespeares» hangulatos képét adja a nagy brit költő szülővárosának s az ott felhalmozott emlékeknek. A költő műveinek olvastatásánál bevezetésül az életrajz keretében igen jó szolgálatot tehet. *Casus irreducibilis* címmel *Seidler* (Bielitz) a harmadfokú egyenleteknek egyszerű mértani megoldását eleveníti fel. *Kemény* ismerteti az új érettségi vizsgálati szabályzatot, továbbá *Pirchala Imre* nagy munkáját és *Kelemen Albert* magyar-német kézi szótárát. — A 3. füzetben «Vélemények az osztrák és német középiskolai oktatásról» *Resch* (Leitmeritz) hosszabb s a 4. füzetben befejeződő tanulmányt ír, melyben polemikusan s helyenkint túlságos részletességgel ismerteti a két utolsó évnél középiskola-ellenes röpiratirodalmát: minthogy a középiskola reformja nálunk is állandóan napirenden van s ez a gyűjteményes ismertetés nagyban megkönnyíti az áttekintést, a feldolgozott reformirodalmat legalább címek szerint felsorolom. Ilyenek «Hainisch M.: Aufwand und Erfolg der Mittelschule vom Standpunkte der Mutter» (Bécs, 1904, 27. l.), mely főleg a kezdő tanárjelöltek ügyefogyottságát és a gimnazisták túlterhelését panaszolja fel; «Röder C.: Glossen zur Schulreform. (Darmstadt, 1904, 15. l.); «Dr. Rhenius: Wo bleibt die Schulreform?» (Lipscse, 1904, 15. l.), mely a legszertelenebb szélsőségeknek és leggyökeresebb reformoknak szószólója: az idegen nyelvek tanítását egészen kiküszöböli, helyettük nagy óraszámmal beviszi az egészségtant és jogtudományt és a tornát ugyanazon heti hat órással mint a németet!! — «Schwend: Gymnasium oder Realschule? Eine Kultusfrage?» (Stuttgart, 1904, 98. l.), melynek szerzője a klasszikus nyelvek és a történelem mai tanítása ellen fordul; «Petzoldt: Sonderschulen für hervorragend Befähigte» (Lipscse, 1905, 51. l.) a címben kifejezett merész, de nagyon megfontolandó újítást ajánlja; «Blum Anna: Hat die Schule die Aufgabe, über die sexuellen Verhältnisse aufzuklären?» (Minden, 31. l.), a felvilágosítás ellen foglal állást mind a nép-, mind a középiskolában; «Lentz: Die Vorzüge des gemeinsamen Unterbaues aller höheren Lehranstalten» (3. kiadás Berlin, 1904, 77. l.) a német reformközépiskolák javára szól; míg «Harnack: Die Notwendigkeit der Erhaltung des alten Gymnasium in der modernen Zeit» (Berlin, 1905, 22. l.) álláspontját maga a cím jelzi; «Paulsen: Die höh. Schulen Deutschlands und ihr Leh-

erstand in ihrem Verhältnis zum Staat und zur geistigen Kultur» (Braunschweig, 1904. 31. l.) maguknak a tanároknak szellemi, erkölcsi és anyagi érdekei mellett emel szót, egyben figyelmeztetvén őket arra, hogy hivatásuknak jelentőségét és tekintélyét inkább tudományos téren keressék, mint az állami alkalmazottaknak rangsorában. *Tertsch* (Trieszt) az utasítások kapcsán részletesen kifejti, hogy hogyan lehetne az osztrák reáliskolák hetedik osztályában az ásványtant s különösen a kristálytant jobban megkedveltetni s sikeresebben tanítani. Az ismertetések rovatából kiemeljük az orosz Manacéine aszszony «A szellemi túlterhelés a modern kulturában» című művének német fordítását (Lipscse, Barth, 1905, 200. l.), mely függelékben az iskolai túlterheléssel is foglalkozik. A folyóiratok szemléje mind terjedelmesebbé lesz. — *Bechtel* részletes s a tárgy alapos ismeretéről tanúskodó cikket kezd «A francia helyesírás egyszerűsítéséről», melyben kritikailag ismerteti annak a bizottságnak jelentését, melyet a francia kultuszminiszter ebben az egész nemzetet foglalkoztató ügyben még 1903-ban kiküldött. Már is látszik, hogy ez a bizottság, mint az *Académie Française* képviselője ellentétbe helyezkedett a művelt francia közvéleménnyel. «Az indukció alkalmazásának egy esete az elemi mértanban» címe egy derék kísérletezésnek, melynek szerzője *Faragó András*, a soproni áll. főreáliskola tanára. — Az osztrák kultuszminiszternek 1906. febr. 5-én kelt rendelete a végleges középiskolai tornatanítók köteles heti óraszámát 24-ben állapítja meg (nálunk 18.). Az irattárban «Zur ungarischen Schulgesetzgebung» *kf.* kommentár kíséretében közli a középiskolákra vonatkozó újabb miniszteri rendeleteket (alkohol elleni mozgalom, érettségi rendelet).

kf.

*

Revue internationale de l'Enseignement. 26. évf. 1906.

1. sz. (1906 jan. 15.). «Mes débuts dans l'enseignement» cím alatt *L. Leger* beszéli el, mily nehézségekkel kellett megküzdenie tanári pályája kezdetén. 1863. végezte el tanulmányait és a doktori címet akarta megszerezni. Az orosz és lengyel irodalom felé fordult figyelme, a tudományos körök közönyt és tudatlanságot tanusítottak tanulmányaival szemben. A pánszlávizmus veszedelmétől féltették Franciaországot, a szláv irodalmakat egy csoportba, egy név alá foglalták, hogy az orosz jelentőségét csökkentsék. *L.* megsejtette és nyíltan kimondta a németek részéről fenyegető veszedelmet és a nehézségek elől meg nem hátrálva, szigorlatot tett; a Sorbonne-on kívül megkezdett előadásokat később a legnagyobb siker koronázta. Ma orosz tanszék van a keleti nyelvek főiskoláján, a párisi és lillei böl-

